

Gondolkodás és zavarai

Szily Erika

2020. 09. 29.

A gondolkodás

- Az információfeldolgozás magasabb szintje
- Elemi mozzanata: asszociáció
- Folyamatának felosztása:
 - Fogalomalkotás
 - Ítéletalkotás
 - Következtetés

A gondolkodás zavarai

- Alaki zavarok
 - Mennyiségi zavarok
 - Minőségi zavarok
- Tartalmi zavarok

A gondolkodás alaki zavarai – mennyiségi zavarok

■ A gondolkodási folyamat lassulása

- Fáradtság, monotónia, alk., szedatívumok
- Depresszió – monoideizmus
- Epilepszia – viszkózus gondolkodás
- Pszichózisok – gondolatelakadás, zárlat
- Ment. ret., dementia, Parkinson, hypothyreosis

■ A gondolkodási folyamat gyorsulása

- Izgalom, érdeklődés, stimulánsok, kávé, hyperthyreosis
- Mánia – gondolatrohanás, -szökellés, szekunder inkoherencia

A gondolkodás alaki zavarai – minőségi zavarok

- Asszociációk zavarai
 - Szokatlan, bizarr: schizofrénia
 - Hangzási: mánia
- Verbigeráció, sztereotíp gondolkodás: sch.
- Oldalláncosság, primer inkoherencia, schizophasia: sch.
- Gondolatelvonás, -beültetés, -felhangosodás: sch.
- Kóros vonatkoztatások, jelentőségadások: paranoid pszichózisok

A gondolkodás tartalmi zavarai

- Tartós, diszfunkciót okozó tudattartalmak
 - Elfogultság – egyoldalú beállítódások, min. diszfunkció
 - Túlértékelt eszmék – egyoldalú beállítódás, jelentős diszfunkció (pl. vallási, politikai fanatizmus)
 - Fóbiák
 - Kényszerszergondolatok
 - Téveseszmék (doxasmák)

Fóbiák és kényszer gondolatok

- Fóbiák: túlzó, irracionális, leküzdhetetlen félelmek, elkerülő viselkedés
 - Agorafóbia (zárt, nyílt, magas, tágas, kicsi, stb.)
 - Szociális fóbia (szerepelni, beszélni, enni, elpirulni...)
 - Specifikus fóbiák: kígyó, pók, tű, vihar, stb.
- Kényszer gondolatok: irracionális (beteg szerint is!), szorongást keltő gondolati automatizmusok
 - Kényszerasszociációk
 - Kényszerképzetek
 - Kényszeres meggyőződés
 - Kényszeres tépelődés

Téveseszmék (doxasmák)

- Definíció: Valóságban megalapozatlan, énrre vonatkozó ítéletek, meggyőződéssek, valódiságukról a beteg meg van győződve
- Előfordulás: Pszichotikus állapotok
 - Szkizofréniák
 - Paranoid pszichózisok
 - Affektív pszichózisok
 - Organikus, drogindukált pszichózisok

Téveseszmék felosztása

- **Én-vonatkozás szerint**
 - Megalomán = Egodiasztolés
 - Mikromán = Egoszisztolés
- **Felépítés logikussága szerint**
 - Rendszerezett, rendszerezetlen
 - Nem bizarr, bizarr, badar
- **Hangulati fekvéssel való kapcsolat szerint**
 - Holothym, heterothym
- **Kialakulás szerint**
 - Primer (kulcsélmény), szekunder (magyarázó), indukált
- **Tartalom szerint:**

Téveseszmék típusai

- Megalomániás doxasma típusok
 - Genealógiai (származási)
 - Politikai
 - Inventátoros (feltalálási)
 - Erotomán (szerelmi)
 - Religiózus (vallásos)
 - Persecutoros (üldöztetési) – angolszász szakirodalom szerint

Téveseszmék típusai

- Mikromániás doxasma típusok
 - Persecutoros (üldöztetési) – magyar szakirodalom szerint
 - Mérgeztetési
 - Querulátoros (perlekedési)
 - Zelotypiás (féltékenységi)
 - Önvádlatos / bűnösségi
 - Meglopatásos / elszegényedési
 - Hipochondriás, nihilisztikus

Az ismeretfeldolgozás magasabb szintjének zavarai

- Imperativizmus – negativ preferencia – kognitív tetrád (én, én és a másik, valóság, jövő)
- Elsődleges, másodlagos diszfunkcionális attitűdök, logikai hibák, automatikus negativ gondolatok
- Önbeteljesítő próféciák: Aronson: centrális motívum: önkép önmaga beteljesítésére törekszik – énvédő kognitív manőverek.
- Adaptív és vulnerabilis gondolkodás (egy dimenziós, abszolút, értékelő, szubjektív, globális, homályos, általános stb.)

Köszönöm a
figyelmet!
